

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 423/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Mgr. Petrom Noskom, advokátom, Družby 14, Banská Bystrica, proti uzneseniam Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 2Tk/3/2015 zo 4. mája 2023 a Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 4Tos/66/2023 z 15. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákazu neľudského zaobchádzania podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecných súdov o jeho žiadosti o odklad výkonu trestu odňatia slobody, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada finančné zadost'učinenie 4 000 eur.

II.

2. Rozsudkom okresného súdu z 22. júla 2016 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 2. októbra 2018 bol sťažovateľovi za zločin neodvedenia dane a poistného uložený trest odňatia slobody na 18 mesiacov v ústave na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Nástup do výkonu trestu bol nariadený na 10. apríl 2019, no sťažovateľ požiadal o odklad výkonu trestu zo zdravotných dôvodov. Okresný súd uznesením z 28. februára 2020 žiadosť sťažovateľa zamietol, no toto uznesenie bolo uznesením krajského súdu z 18. júna 2020 zrušené a vec bolo vrátená okresnému súdu.

3. Okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením podľa § 409 ods. 1 Trestného poriadku znova rozhodol, že žiadosť sťažovateľa zamietla. Vychádzal z toho, že podľa § 409 ods. 1 Trestného poriadku jediným dôvodom odkladu je vážna choroba, ktorá pre ústavnú zdravotnú

starostlivosť dočasne znemožňuje nastúpiť výkon trestu odňatia slobody. Okresný súd poukázal na to, že vyčkal, kým odsúdený absolvuje liečenie v rehabilitačnom zariadení, a následne nemocnici pre odsúdených zaslal znalecký lekársky posudok sťažovateľa a ďalšie listiny o jeho zdravotnom stave. Zo stanoviska tejto nemocnice z 19. apríla 2023 vyplynulo, že sťažovateľ je plne schopný výkonu trestu odňatia slobody a v prípade potreby mu bude poskytnutá potrebná zdravotná starostlivosť s tým, že ho možno umiestniť v špecializovanom oddiele pre odsúdených so zdravotným postihnutím a všetkým odsúdeným sa zabezpečuje potrebná ambulantná zdravotná starostlivosť a v prípade potreby je možná hospitalizácia. Okresný súd k tomu uviedol, že musí vychádzať zo stanoviska nemocnice pre odsúdených týkajúceho sa možnosti zabezpečenia zdravotnej starostlivosti sťažovateľa a nie je dôvod, aby toto stanovisko osobitne preskúmaval. Uzavrel, že neboli splnené podmienky na odklad výkonu trestu odňatia slobody.

4. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietol, že okresný súd neprihliadol na ním predložený znalecký posudok s jeho doplnkami a jediný dôkaz, na ktorý prihliadol, bolo stanovisko nemocnice pre odsúdených. Popritom namietol, že z doručky nemožno dospieť k tomu, že by nemocnici boli doručené jeho lekárske správy a znalecký posudok. Ďalej poukázal na svoj zdravotný stav a liečebný režim, ktorý sa spája s výkonom rehabilitácií a pravidelných vyšetrení, ktoré ak by neabsolvoval, došlo by k zhoršeniu jeho zdravotného stavu. Okrem toho nemocnica už teraz počíta s jeho umiestnením na špecializovanom oddiele so zdravotných dôvodov. Ďalej poukázal na odkázanosť na pomoc manželky a zdôrazňoval opakovanú kúpeľnú liečbu. Podľa sťažovateľa okresný súd len mechanicky prevzal vyjadrenie nemocnice a nezohľadnil znalecký posudok. Podľa jeho názoru je dôvod na upustenie od výkonu trestu odňatia slobody, keďže ním spáchaný trestný čin nepredstavuje pre spoločnosť riziko a nemožno predpokladať, že by pokračoval v trestnej činnosti.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa. Stotožnil sa s dôvodmi uznesenia okresného súdu, na ktoré odkázal. Ďalej zvýraznil znenie § 409 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. K tomu doplnil, že pri odklade výkonu trestu sa neskúma závažnosť choroby odsúdeného, ale to, či nemocnica pre odsúdených je schopná zabezpečiť potrebnú zdravotnú starostlivosť. Odložiť výkon trestu možno len vtedy, ak táto nemocnica nie je schopná poskytnúť potrebnú zdravotnú starostlivosť. Vzhľadom na to, že nemocnica pre odsúdených dokáže sťažovateľovi zabezpečiť zdravotnú starostlivosť, nie je splnená zákonná podmienka na povolenie odkladu, keďže sťažovateľ ani v čase rozhodovania nebol v ústavnej zdravotnej starostlivosti. Okresný súd preto správne vyčkal na koniec liečby sťažovateľa v rehabilitačnom zariadení a následne vyžiadal stanovisko nemocnice pre odsúdených, z ktorého vyplynulo, že nie je dôvod na odklad výkonu trestu. K námietke sťažovateľa, že nemocnica pre odsúdených nemala jeho znalecký posudok a zdravotné správy, krajský súd uviedol, že z pokynu sudcu jednoznačne vyplýva, že tieto doklady boli nemocnici doručené.

III.

6. Sťažovateľ namieta, že z rozhodnutí súdov a ani zo stanoviska nemocnice pre odsúdených nevyplýva, že by sa oboznámili so znaleckým posudkom a vôbec sa k nemu nevyjadrili, a preto je ich rozhodnutie nepreskúmateľné a arbitrárne. Rozhodnutiam vyčíta, že sa vôbec nezaoberajú jeho zdravotným stavom, hoci orgány verejnej moci majú povinnosť hodnotiť predložené dôkazy a ak tak nerobia, dochádza k porušeniu práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Všeobecné súdy podľa sťažovateľa ignorovali princíp rovnosti zbraní, keď nekonfrontovali znalecký posudok a stanovisko nemocnice. Poukazuje na to, že jeho zdravotný stav sa vyvinul do neliečiteľnej choroby a upozorňoval na § 413 ods. 2 Trestného poriadku, a preto všeobecné súdy mali vykonať test proporcionality medzi zásahom do jeho liečby a potrebou výkonu trestu. Ďalšou vadou je preto to, že súdy sa z úradnej povinnosti nezaoberali aplikáciou § 413 ods. 2 Trestného poriadku.

7. Sťažovateľ ďalej poukazuje na záver ním predloženého znaleckého posudku, z ktorého vyplýva, že jeho zdravotný stav vyžaduje dlhodobú a doživotnú intenzívnu zdravotnú starostlivosť s častými návštevami odborných lekárov, obsiahlou medikamentóznou, rehabilitačnou a kúpeľnou terapiou a kvalitnou stravou, čo mu vo výkone trestu nemôže byť zabezpečené. Nezhľadnením záverov znaleckého posudku bude výkonom trestu vystavený neľudskému zaobchádzaniu. V tejto súvislosti zdôrazňuje charakter trestného činu, za ktorý mu bol uložený trest, s tým, že už je potrestaný svojimi zdravotnými ťažkosťami a výkonom trestu mu hrozí nezvratná ujma na zdraví a živote. Ak všeobecné súdy jeho zdravotný stav nezohľadnili, dopustili sa porušenia jeho ľudskej dôstojnosti a vystavili ho neľudskému zaobchádzaniu v ústavoch na výkon trestu.

IV.

8. Vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou namietanému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ využil svoje právo podať sťažnosť podľa § 409 ods. 4 Trestného poriadku, o ktorej rozhodol krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením. Právomoc krajského súdu preto vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení ústavných práv sťažovateľa uznesením okresného súdu. Ústavná sťažnosť bola v tomto rozsahu preto odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 132 ods. 1 a § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. V rozsahu proti uzneseniu krajského súdu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Na rozhodnutia v súvislosti s výkonom trestu odňatia slobody sa sťažovateľom označený čl. 6 ods. 1 dohovoru nevzťahuje, keďže je použiteľný len na konania, ktoré končia právoplatným uložením trestu. Rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa o odloženie výkonu trestu odňatia slobody sa netýka trestného obvinenia sťažovateľa, a preto je námietka porušenia tohto ústavného práva zjavne neopodstatnená.

10. Čo sa týka porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba uviesť, že domáhať sa ho možno v medziach zákona, ktoré toto právo vykonávajú. Takýmto zákonom je aj všeobecnými súdmi aplikovaný Trestný poriadok, ktorý bol podľa sťažovateľa použitý v rozpore s jeho ústavnými právami. K tomu treba doplniť, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach (III. ÚS 391/09). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery,

ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákona (I. ÚS 88/07).

11. Rozhodovanie o žiadosti sťažovateľa je upravené v § 409 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého žiadosť o výkon trestu odňatia slobody možno odôvodniť tým, že odsúdený ochorel na takú vážnu chorobu, že dočasne nie je spôsobilý nastúpiť výkon trestu, pretože je v ústavnej zdravotnej starostlivosti. Okrem toho podľa 409 ods. 2 Trestného poriadku na žiadosť súdu oznámi nemocnica pre obvinených a odsúdených, či zdravotnícke zariadenie Zboru väzenskej a justičnej stráže môže poskytnúť odsúdenému potrebnú zdravotnú starostlivosť alebo na aký čas navrhuje odložiť výkon trestu.

12. Predpokladom na odloženie výkonu trestu odňatia slobody je tak liečba v zdravotníckom ústave, ktorá nemôže byť nahradená liečbou v nemocnici pre odsúdených, a splnenie tejto skutočnosti sa preukazuje stanoviskom nemocnice pre odsúdených. Všeobecné súdy pri svojom rozhodnutí vychádzali z nespochybneného faktu, že sťažovateľ nebol v ústavnej zdravotnej starostlivosti a jeho liečbu možno zabezpečiť aj vo výkone trestu odňatia slobody. Túto druhú podmienku považovali za preukázanú z vyjadrenia, ktoré im ako podklad na ich rozhodnutie ustanovuje zákon. Z § 409 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že o skutkovej otázke rozhodnej pre posúdenie žiadosti sťažovateľa sa nevykonáva dokazovanie v miere ako pri preukazovaní tých skutočností, ktoré sa týkajú iných rozhodnutí v trestnom procese, a preto všeobecné súdy postupovali správne, keď svoje rozhodnutie založili na stanovisku nemocnice pre odsúdených. Správna aplikácia podústavných noriem preto nevedla k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto je táto námietka zjavne neopodstatnená.

13. Čo sa týka aplikácie § 413 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého súd môže upustiť od výkonu trestu odňatia slobody alebo jeho zvyšku, ak zistí, že odsúdený ochorel na nevyliciteľnú životu nebezpečnú chorobu alebo nevyliciteľnú duševnú chorobu, treba uviesť, že sťažovateľ sa upustenia od výkonu trestu domáhal až v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, pričom okresný súd o aplikácii tohto ustanovenia nerozhodoval. Z § 413 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že proti uzneseniu podľa § 413 ods. 2 Trestného poriadku je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok. Konanie o upustenie od výkonu zvyšku trestu odňatia slobody prebieha v dvoch inštanciách a krajský súd sa upustením od zvyšku trestu odňatia slobody môže zaoberať len na podklade sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, ktorý rozhodoval od upustení od výkonu trestu odňatia slobody, a preto nebol dôvod na to, aby krajský súd akoby v prvej inštancii rozhodoval o tom, či u sťažovateľa je dôvod na to, aby bolo upustené od výkonu trestu odňatia slobody. Okrem toho sťažovateľ kedykoľvek môže požiadať, aby okresný súd rozhodol o tom, že je u neho daný dôvod na upustenie od zvyšku výkonu trestu odňatia slobody, a preto je jeho ústavná sťažnosť v rozsahu tejto argumentácie neopodstatnená.

14. Rovnako je zjavne neopodstatnená námietka porušenia zákazu neľudského zaobchádzania podľa čl. 16 ods. 2 ústavy. Vo výkone trestu odňatia slobody musia byť zabezpečené nevyhnutné podmienky na liečbu (rozsudok ESLP Holomiov proti Moldavsku zo 7. 11. 2006, bod 117) a zdravotná starostlivosť poskytnutá vo výkone trestu odňatia slobody musí zodpovedať zdravotnej starostlivosti porovnateľnej s tou, ktorá je poskytovaná populácii ako celku, čo však neznamená, že odsúdenému musí byť poskytnutá zdravotná starostlivosť na úrovni najlepších zdravotníckych

zariadení mimo zariadení na výkon trestu odňatia slobody (rozsudok ESLP Blokhin proti Rusku z 23. 5. 2016, bod 137).

15. Zo zdravotného stavu sťažovateľa je zrejmé, že primárne v dôsledku úrazu kolena z roku 2003 trpí ochoreniami pohybového aparátu. Okrem toho trpí ďalšími ochoreniami a jeho liečba vyžaduje pravidelné užívanie liekov, rehabilitačné cvičenia a pravidelné lekárske kontroly. V zásade ide o jednoduchú a základnú zdravotnú starostlivosť, ktorá je sťažovateľovi poskytovaná aj mimo výkonu trestu odňatia slobody bez nutnosti jeho hospitalizácie. To vylučuje záver o tom, že by poskytnutím štandardnej liečby vo výkone trestu odňatia slobody mohlo dôjsť k tomu, že by bol vystavený neľudskému zaobchádzaniu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu